

NOTAT

DANSKE
REGIONER

Redegørelse om regionernes prioritering af jordforureningsarbejdet

På baggrund af et samråd i Folketingets Miljø- og Planudvalg har Miljøstyrelsen bedt Danske Regioner / Videncenter for Jordforurening om en redegørelse for regionernes prioritering af midlerne til jordforurening med udgangspunkt i 2009. Denne redegørelse er udarbejdet på grundlag af oplysninger indhentet fra hver af de fem Regioner.

26-04-2011

Sag nr. 10/2381

Dokumentnr. 6185/11

Leo Ellgaard

Tel. 3529 8183

E-mail: Le@regioner.dk

Table 1 Fordelingen af ressourceanvendelsen på jordforureningsområdet i 2009 fordelt på 4 hovedkategorier. Differencen i summen af udgifterne skyldes afrunding.

UDGIFTER PÅ JORDFORURENINGSOMRÅDET 2009 (samlet for hele landet)		Beløb inkl. årsværk [mio. kr.]	Fordeling af Økonomi mio kr / %
LEDELSE OG PLANLÆGNING	Administration	26	62 / 14 %
	IT og data	36	
BORGERSERVICE	Udtalelser i forbindelse med byggeri og ændret anvendelse	6	49 / 11 %
	Godkendelse af undersøgelser og oprensninger betalt af private grundejere og bygherrer	11	
	Godkendelse af undersøgelser og oprensninger på tidligere tankstationer betalt af Oliebranchens Miljøpulje	12	
	Øvrige borgerserviceopgaver (besvarelse af henvendelser, rådgivning, kommunikation mm.)	20	
GRUNDLAGET	Opsporing og kortlægning af mulig forurening	41	120 / 28 %
	Indledende undersøgelser	38	
	Lovbundne undersøgelser af boliggrunde	41	
OPRENSNING	Videregående undersøgelser	51	205 / 47 %
	Oprensning	91	
	Undersøgelser og oprensninger på boliggrunde via værditabsordningen (driftsmidler betales af staten)	2	
	Drift af tekniske oprensningsanlæg og overvågning af forurening	51	
	Tværgående projekter (udviklingsprojekter)	10	
SUM		437	

Regionerne er blevet bedt om at udfylde ovenstående skema med tal, der er indberettet til brug for Depotrådets redegørelse om jordforurening 2009, som blev sendt til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg den 1. marts 2011. Enkelte tal er skønnede, da de ikke direkte fremgår af regionernes indberetninger. Prisen pr. årsværk er sat til gennemsnitligt 582.000 kr. som i Redegørelse om Jordforurening 2009. Det giver mindre forskydninger mellem speciallisttunge og mindre speciallisttunge opgaver.

De enkelte regioners besvarelse og redegørelse for prioriteringen i regionen er vedlagt. Dette notat beskriver generelle forhold og kommenterer de største forskelle mellem regionerne.

Hovedpunkter i opgørelsen

Regionernes indberetninger afspejler:

- Jordforureningslovens hovedformål er at forhindre og forebygge skadelig virkning fra jordforurening på grundvand og menneskers sundhed.
- Kortlægningen er det nødvendige grundlag for en omkostningseffektiv indsats og for forebyggelsen af skader.
- De fleste borgerserviceopgaver er bundet af retskrav for borgerne. Disse opgaver bandt i 2009 29% af ressourcerne, som ikke kunne anvendes til miljø- og sundhedsprioriterede opgaver.
- Det forventes, at der inden for de kommende år frigives ressourcer fra kortlægning og borgerservice til de miljø- og sundhedsprioriterede opgaver, herunder oprydning.
- Yderligere opprioritering af oprydninger inden for samme samlede ramme vil medføre, at oprydninger prioriteres på et ufuldstændigt grundlag med spild af ressourcer, at byggeri trækkes i langdrag, og at det bliver vanskeligt at overholde lovens tidsfrister på andre områder.
- Risikoen for skader fra jordforurening kan ofte håndteres billigere og fuldt tilstrækkeligt uden eller kun med delvis oprensning. Risikohåndteringen varetages så omkostningseffektivt som muligt.
- Prioriteringen har bl.a. som følge af ændringer i Jordforureningslovgivningen midlertidigt været påvirket af en nødvendig ajourføring af status for et stort antal sager.
- Et optimalt opgaveflow er afgørende for en effektiv administration.
- Forskelle i udfordringerne på jordforureningsområdet kræver forskellige løsninger, der er afpasset efter de regionale forhold.
- Det enkelte regionsråd vælger en prioritering, der bedst matcher regionale forhold og udfordringer.

I de følgende afsnit er opgaverne og udfordringerne inden for de enkelte hovedkategorier og regionernes håndtering deraf nærmere beskrevet.

Regionernes opgaver

Jordforureningsloven sigter mod at forhindre, at jordforurening gør skade på grundvand og menneskers sundhed. Regionerne arbejder målrettet for at gennemføre dette arbejde så omkostningseffektivt som muligt og i prioriteret rækkefølge, således at de største risici behandles først. Dette arbejde kaldes i det efterfølgende ”den miljø- og sundhedsprioriterede indsats”.

Derudover sikrer Jordforureningsloven borgerne en række rettigheder, som regionerne skal tilgodese, når borgene beder om det. Ressourcerne hertil er bundet til efterspørgslen, og kan således ikke indgå i regionernes miljø- og sundhedsprioriterede indsats. Disse opgaver benævnes i det følgende ”de borgerrettede opgaver”.

Der er stor forskel på regionerne. Nogle regioner har meget begrænsede drikkevandsressourcer og må derfor prioritere denne udfordring, mens det i andre regioner kan være mest presserende at prioritere boligejendomme og/eller børneinstitutioner. Nogle regioner har mange gamle industriområder eller har haft særlig forurenende virksomheder. I andre regioner er grundvandet dårligt beskyttet fra naturens side og derfor særligt sårbart overfor forurening, eller der kan være meget lidt grundvand i forhold til behovet for drikkevand.

Da regionernes miljø- og sundhedsmæssige prioritering af udfordringerne på jordforureningsområdet afhænger af forholdene i den enkelte region, skal udfordringerne håndteres forskelligt fra region til region.

I skemaet er regionernes samlede opgaver opgjort på en række delområder, der er samlet under kategorierne LEDELSE OG PLANLÆGNING, BORGERSERVICE, GRUNDLAGET samt OPRENSNING. Enkelte delopgaver kan med lige stor ret henføres til én af flere kategorier. Dette er særskilt kommenteret under de enkelte kategorier.

Table 2 Fordelingen af ressourceanvendelsen i Regionerne, (afrundede tal). Tallene er opgjort i mio kr / % af regionens samlede forbrug.

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syd Danm.	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Gennemsnit (kun i %)
Ledelse og planlægning	26 / 14 %	10 / 13 %	13 / 17 %	8 / 13 %	5 / 13 %	14 %
Borgerservice	14 / 8 %	15 / 19 %	9 / 12 %	8 / 13 %	3 / 7 %	11 %
Grundlaget	32 / 18 %	31 / 40	20 / 26 %	17 / 27 %	20 / 50 %	28 %
Oprensning	107 / 60 %	22 / 28 %	34 / 45 %	29 / 47 %	12 / 30 %	47 %
total	180 / 100 %	77 / 100 %	76 / 100 %	62 / 100 %	39 / 100 %	100 %

LEDELSE OG PLANLÆGNING

Regionerne bruger 14% af deres ressourcer på LEDELSE OG PLANLÆGNING. Variationen mellem regionerne er lille og kan tilskrives forskelle i, hvor detaljeret der konteres i forhold til delopgaver på enkeltprojekter.

Kategorien dækker foruden den almindelige styring af driften også udvikling og vedligeholdelse af særlige IT systemer til brug for jordforureningsområdet. Drift af regionens generelle IT systemer som fx tekstbehandling og journalsystemer er ikke medregnet.

De særlige systemer på jordforureningsområdet omfatter tekniske systemer til vurdering af forureninger og risici samt systemer til opbevaring og behandling af data om de enkelte forurenede lokaliteter. Disse systemer er nødvendige dels for at kunne prioritere oprydningen, dels for at kunne oplyse borgerne om forureningssituationen på den enkelte grund, og gennemføre den lovpligtige indberetning til staten.

BORGERSERVICE

Kategorien BORGERSERVICE omfatter aktiviteter, der udfylder lovkrav i Jordforureningsloven og almindelige forvaltningsretlige regler, samt målrettet vejledning til borgerne om sundhedsrisiko ved jordforurening.

En del af kravene er underkastet stramme regler for sagsbehandlingstider. Fx er fristen for udtalelser i forbindelse med byggeri og ændret arealanvendelse på fire uger.

Hvis forespørgsler om jordforurening ikke behandles hurtigt, bliver borgernes situation fastlåst, hvad enten det drejer sig om et forestående salg eller et byggeprojekt. Det vil have samfundsøkonomiske konsekvenser.

Folketinget har i de senere år styrket borgerbetjeningen i Jordforureningsloven. Det er sket ved at give borgene ret til at få fremskyndet visse typer sagsbehandling, når de beder om det. Borgerserviceopgaverne ligger uden for den miljø- og sundhedsprioriterede indsats. De udføres efter krav fra borgere, der vil have en hurtigere afklaring af deres situation, end den miljø- og sundhedsprioriterede indsats ville give dem.

De nye regler med særlige borgerhensyn og nye kortlægningskriterier udløste ikke merbevillinger til området, efterhånden som reglerne er blevet indført. Skønnet over udgifterne var meget usikkert. Det fremgår af lovbestemmelserne, at opgaverne skulle løses gennem omprioriteringer. Det fremgår ligeledes, at man forventede, at der på langt sigt ville blive frigjort et råderum, som efter 2016 kunne anvendes til oprydning.

Regionerne behandler årligt over 100.000 forespørgsler fra private, ejendomsmæglere og advokater om forurenede grunde. Jordforureningsforhold skal være oplyst i forbindelse med ejendomshandler, og regionerne har pligt til at afgive oplysningerne.

Regionerne er i gang med at gøre oplysningerne om jordforurening tilgængelige via internettet. Nogle regioner er så langt fremme, at de har kunnet konstatere et betydeligt fald i direkte borgerhenvendelser. Hovedparten af henvendelserne målt i antal forventes afløst af selvbetjeningsløsninger, når disse i 2011 er fuldt implementerede på regionernes hjemmesider og på Danmarks Miljøportal. Henvendelser i sager, hvor regionen har konkrete oplysninger om jordforurening, vil fortsat skulle behandles individuelt. De ressourcer, der frigives via selvbetjeningsløsningen, tilbageføres til de prioriterede opgaver.

Hvis et kortlagt areal ændres til mere følsom anvendelse, eller der opdages en forurening under anlægsarbejde, skal regionen tage stilling til vilkår for at arbejdet kan fortsætte. Antallet af disse sager varierer med byggeaktiviteten. Sagerne skal behandles hurtigt, da aktiviteten ellers sættes i stå.

Regionerne skal også behandle sager fra Oliebranchens Miljøpulje, der i medfør af en aftale mellem Miljøministeren, Oliebranchen, Danske Regio-

ner og KL rydder op på nedlagte benzinstationer. Der udestår relativt få, men komplicerede sager. I øjeblikket forventes arbejdet afsluttet i 2015.

Side 6

BORGERSERVICE udgør på landsplan 11 % af regionernes samlede ressourceforbrug. De 11 % dækker over et spænd fra 7 % til 19 % i den enkelte region. En del af forskellene afspejler forskelle i anlægsaktivitet, i handel med forurenede grunde og i kulturforskelle mellem borgernes reaktionsmønstre i de forskellige regioner.

Region Sjælland har haft en særligt stor aktivitet på borgerserviceområdet. Nye lovkrav brød med nogle af de tidligere amters strategier, og gjorde det nødvendigt hurtigt at afslutte et stort antal sager fra de tidligere amter, som var på et indledende stade. Disse sager har medført et tilsvarende stort antal borgerserviceopgaver. Alle regioner har været påvirket af denne "sagspukkel", men den har af historiske årsager været særlig stor i Region Sjælland.

Det er en generel erfaring, at indledende undersøgelser fører en række lovpåkrævede serviceopgaver med sig, som skal finansieres hurtigt. For at sikre en rationel ressourceudnyttelse skal regionerne derfor tilrettelægge deres arbejde, så der er en god balance mellem de forskellige typer opgaver, der igangsættes.

Andre opgaver uden for den miljø- og sundhedsprioriterede indsats

Når en boliggrund kortlægges på V1, det vil sige på begrundet mistanke om forurening, har ejeren krav på, at den efter anmodning undersøges nærmere inden for ét år. Det udløser de såkaldte boligundersøgelser, som regionerne har pligt til at udføre. Disse er opgjort under kategorien GRUNDLAGET, hvor der kan læses mere.

Boligejere kan herudover få fremskyndet en oprydning efter "først til mølle princippet" gennem værditabsordningen. Regionerne skal udføre undersøgelser og oprensninger af boliggrunde efter ordningen. Aktiviteterne er opgjort under kategorien OPRENSNING, hvor der kan læses mere.

Boligundersøgelserne og aktiviteterne efter værditabsordningen kunne man medregne under borgerservice. De udføres af regionerne, men ligger uden for regionernes prioriteringsmuligheder. Opgaverne udgør 10 % af det samlede forbrug på jordforureningsområdet. Det betyder, at de borgerservice relaterede opgaver lægger beslag på 21% af ressourcerne.

Dertil kommer at de administrative systemer og IT systemerne er en forudsætning for en effektiv borgerbetjening. Man kunne derfor regne IT- og data under kategorien LEDELSE OG PLANLÆGNING med til de midler, der bindes af borgerserviceopgaver.

Samlet var 29% af regionernes ressourcer i 2009 bundet til opgaver, der er lovbundne, og som regionerne ikke kan omprioritere.

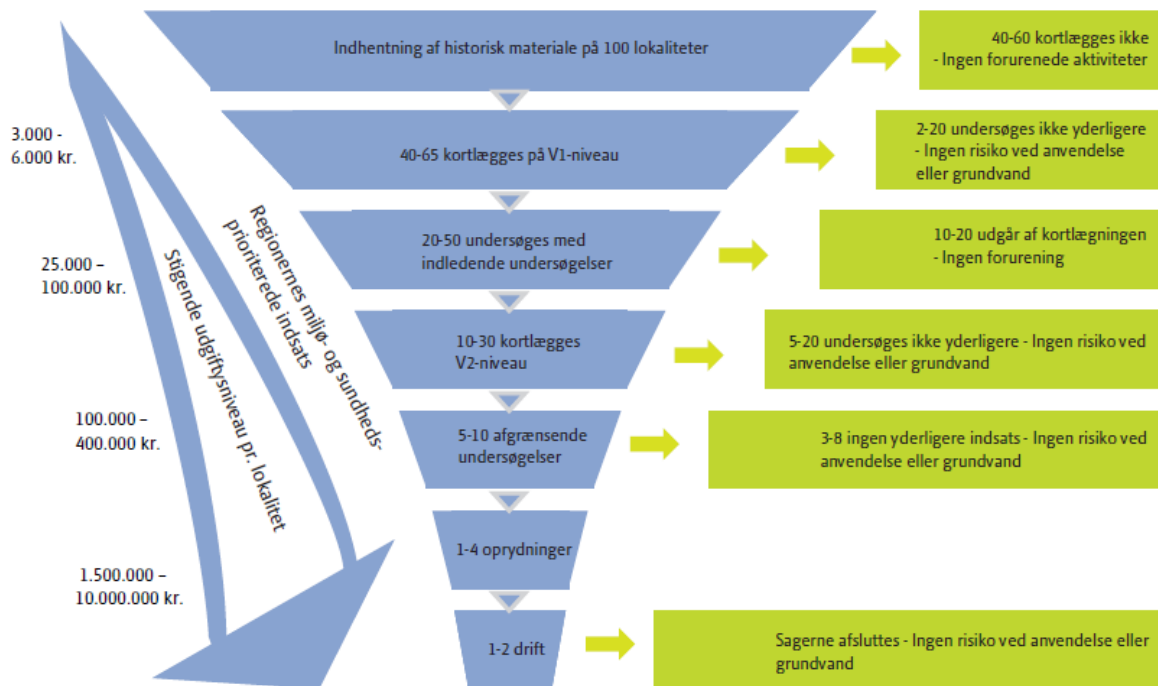
Det er vigtigt at være opmærksom på, at borgerserviceopgaverne i forhold til private boligejere og bygherrer samt opgaverne i forhold til Oliebranchens Miljøpulje bidrager til løsning af jordforureningsproblemer. Grundejerne får afklaret deres situation. Desuden følges regionernes sagsbehandling i en del tilfælde op af en privat oprydning. Privat finansierede oprydninger fremgår ikke af den offentlige oprydningsindsats.

GRUNDLAGET

Kategorien GRUNDLAGET omfatter de forskellige kortlægningsfaser fra indledende historiske undersøgelser over V1 kortlægning (begrundet mistanke på grundlag af arkivoplysninger o.l.) til V2 kortlægning (forurening konstateret ved indledende undersøgelser).

Kortlægningen er grundlaget for den miljø- og sundhedsprioriterede indsats, og udgør de første trin i tragtmodellen, som viser de forskellige trin i regionernes løsning af opgaverne. Tragtmodellen er beskrevet i Redegørelse om Jordforurening 2009 fra Depotrådet, som er oversendt til Folketinget.

På hvert trin i modellen frasorterer man med mindst muligt ressourceforbrug lokaliteter, som ikke udgør nogen risiko, og som regionerne derfor ikke skal arbejde videre med. Udgifterne til den samlede indsats bliver mindst, når afklaringen af problemløse lokaliteter sker tidligt i forløbet. Som det fremgår af figur 1, stiger prisen for at behandle en lokalitet betydeligt for hvert trin i processen.

Figur 1 "Tragtmodellen", der beskriver den prioriterede indsats fra kortlægning over forureningsundersøgelser til oprensning og drift.

Der opstår usikkerhed for borgeren, så snart en grund tages under behandling, hvilket giver sig udslag i et stort antal borgerhenvendelser i kølvandet på kortlægningsaktiviteter. Afklaring af problemløse grunde skaber tryghed og løser dermed et væsentligt problem for borgeren.

Regionerne finder under deres brug af tragtmodellen den mest omkostningseffektive balance mellem antal lokaliteter, der afklares, og indsatsen. De detaljerede kortlægningsstrategier sigter mod at skabe overblik og afsløre akutte problemer så tidligt som muligt. Forhold som bebyggelsestæthed, udnyttelsesgrad af grundvandet, mulighed for at flytte vandindvindinger og industrialiseringens historiske forløb har stor betydning for, hvordan opgaverne bedst prioriteres og udføres i detaljer for at få mest miljø for pengene. Det afspejler sig i forskellige strategier i regionerne.

Alle led i tragtmodellen er i princippet lige vigtige og en forudsætning for de efterfølgende led. De indledende kortlægningstrin er således afgørende for en optimal behandling af sagerne og for den forebyggende effekt af indsatsen. Erfaringer gennem årene har vist, at et jævnt flow i tragtmodellen er meget vigtigt. Herved udnyttes ressourcerne bedst hos såvel regionen som hos de rådgivere og entreprenører, som regionerne bruger til løsning af opgaverne. Hvis der er ubalance mellem de indledende trin og de efterfølgende, fører det til

flaskehalsproblemer. Disse udmønter sig i et svingende behov for penge og ekspertise såvel internt i regionerne som i rådgiverbranchen, hvilket giver en ineffektiv opgaveløsning.

Når en boliggrund kortlægges på V1 (begrundet mistanke om forurening), får ejeren et retskrav på at få grunden nærmere undersøgt inden for ét år. Grundejeren får herved klarhed over, om grunden er forurennet og skal kortlægges på V2, eller om den kan udtages af kortlægningen. Disse boligundersøgelser fører sjældent til oprensningsaktiviteter, selvom der findes forurening, fordi forureningerne er i en meget lavere risikoklasse end dem, regionerne prioriterer i øjeblikket.

De lovbundne boligundersøgelser er opgjort i denne kategori, GRUNDLAGET, da de indholdsmæssigt hører til her, selvom opgaverne binder ressourcer uden for den miljø- og sundhedsprioriterede indsats lige som opgaverne under BORGERSERVICE.

I byområder vedrører ca. 1/3 af kortlægningerne boliggrunde, og ejerne benytter sig i stort omfang af deres mulighed for at kræve en undersøgelse. Regionerne har erfaringer for, hvor stor en del af V1 kortlægningerne, der umiddelbart udløser nye undersøgelses- og kortlægningsaktiviteter på V2. Tallene varierer fra region til region, men fælles er, at regionerne i deres langtidsplanlægning må tage højde for denne effekt. I Region Sjælland gik 77 % af ressourcerne, der blev brugt inden for kategorien GRUNDLAGET til lovbundne boligundersøgelser i 2009.

Regionerne brugte samlet 28 % af ressourcerne på kategorien GRUNDLAGET. Det dækker over et spænd fra 18 % til 50 %. Region Sjælland lå højt med 40 % som følge af den førnævnte lovpligtige opfølgning af den indledende kortlægning. Region Nordjylland lå ligeledes højt med 50 %. Det skyldes, at regionen har prioriteret at få et så fuldstændigt overblik over jordforureningerne som muligt, for at få det bedst mulige grundlag for at prioritere mellem samtlige forureninger i regionen og for at afklare boligvejernes situation så hurtigt som muligt. Regionen har denne mulighed, fordi vandindvindingen ikke i samme grad gør en akut målrettet indsats nødvendig for at redde grundvandsressourcen, som det fx er tilfældet i Region Hovedstaden. Det høje aktivitetsniveau i Region Sjælland og Region Nordjylland i kategorien GRUNDLAGET er midlertidigt. Når det falder til et lavere niveau, vil der alt andet lige frigøres ressourcer, som kan anvendes til oprensning.

Udgiften til lovbundne undersøgelser af boliggrunde udgør 41 mio. kr. svarende til lidt under 10 % af det samlede ressourceforbrug. Det betyder, at godt 1/3 af ressourcen i kategorien GRUNDLAGET var lovbunden i 2009 og således ikke kunne indgå i regionernes prioritering.

OPRENSNING

Kategorien OPRENSNING dækker de aktiviteter, der er nødvendige for at gennemføre en effektiv oprensning eller anden håndtering af en risiko på den enkelte lokalitet. Den dækker således også drift af tekniske anlæg, hvor det ikke er muligt, eller hvor det er ekstremt dyrt og kompliceret, at fjerne forureningen gennem en hurtig oprydning.

Udgifter til udviklingsprojekter, som regionerne udfører i forbindelse med oprydninger, er medregnet i denne kategori. Regionerne gennemfører udviklingsprojekterne for løbende at gøre oprydningen billigere og mindske udgifterne til drift af tekniske anlæg. Udgifter til drift af tekniske anlæg vil, hvis det ikke imødegås gennem udvikling, binde en stadigt stigende andel af ressourcerne over årene. Elafgifter og betaling til kommunerne for afledning af spildevand udgør en stor del af udgifterne, der således er følsomme over for tarif- og afgiftsændringer. Udvikling er tillige nødvendig for at finde metoder til at fjerne forureninger, der ikke kan fjernes med kendt teknologi.

Endelig er regionernes udgifter i forbindelse med undersøgelser og oprensninger efter værditabsordningen inkluderet i denne kategori, selvom opgaverne på samme måde som opgaverne under BORGERSERVICE binder ressourcer, som ikke kan omprioriteres af regionerne. Værditabsordningen er en statsfinansieret ordning, der finansierer oprydninger på private ejendomme. Ordningen er indført af Folketinget for at gøre det muligt for boligejerne at få fremskyndet en oprydning, hvor den miljø- og sundhedsmæssige prioritering medfører, at der vil gå meget lang tid, inden grunden ryddes op.

Det er regionernes udgifter til tilrettelæggelse og vurdering af undersøgelserne med efterfølgende vurdering af oprydningsbehov og styring af oprydningen, der er medregnet. De direkte entreprenørudgifter til undersøgelse og oprydning er statsligt finansieret.

Regionerne har ingen indflydelse på, hvor mange undersøgelser og oprydninger der skal gennemføres efter værditabsordningen i et aktuelt år, eller hvor denne indsats skal ske. Sagerne kan inden for et år falde i store klum-

per i den enkelte region. Fx havde Region Nordjylland i 2009 ca. halvdelen af de gennemførte oprydningsprojekter svarende til 24 undersøgelser og 16 afværgeprojekter, medens der ikke var nogen værditabssager i region Midtjylland.

På landsplan brugte regionerne 47% af deres ressourcer på kategorien OPRENSNING. Det dækker over et spænd fra 28% til 60%.

Region Sjælland og Region Nordjylland lå lavt med henholdsvis 28% og 30%. Årsagerne hertil er den tidligere nævnte indsats inden for kategorierne BORGERSERVICE og GRUNDLAGET. For Region Nordjyllands vedkommende afspejler det også, at regionens løbende udgifter til drift og overvågning af afværgeanlæg er relativt små. Oprensningerne vil igen blive opprioriteret, når den opprioritering af GRUNDLAGET, som vejer tungt i 2009, og deraf følgende BORGERSERVICE er tilendebragt.

Region Hovedstadens forbrug til oprensning ligger højt, på 60%. Det er en naturlig konsekvens af, at der både er mange forureninger, der ofte er dyre at rydde op, og at der er et meget stort pres på grundvandet i regionen. I Region Hovedstaden er der ingen mulighed for at flytte vandindvindinger, der trues af forurening, da regionen er i underskud for udnytteligt grundvand. Der er derfor et større behov for at gennemføre en stor og hurtig indsats for at sikre drikkevandsforsyningen, end der er andre steder i landet.

Fremtidig udvikling

De seneste års udvikling på jordforureningsområdet har påvirket prioriteringen af arbejdet. Samlet har virkningen været, at borgerbetjening og kortlægning alle steder har fjernet ressourcer fra den miljø- og sundhedsprioriterede indsats.

De vigtigste elementer i den forventede udvikling fremgår af det følgende.

Jordforureningsarbejdet fokuseres. For ca. 10 år siden stod det klart, at fokus måtte flyttes fra antal oprydningsprojekter til forebyggelse af sundhedsskader og skader på grundvand. Denne holdning blev implementeret i Jordforureningsloven i de følgende år, og Jordforureningslovens formål blev tydeligt fokuseret på forebyggelse af skader på grundvand og sundhed.

Disse og efterfølgende ændringer af loven, herunder ændringer i kortlægningskriterier og fokus på borgerservice, gjorde det nødvendigt at revurdere det tidligere udførte arbejde i forhold til de nye præmisser. Det var en kræ-

vende opgave, som i sagens natur var størst, hvor de nye præmisser brød mest med den tidligere valgte strategi. Denne ajourføring er ikke helt afsluttet, men den er aftagende.

Regionerne er i gang med at udvikle bedre værktøjer til risikovurdering. Det vil som minimum give et bedre grundlag at prioritere indsatsen på. Det forventes, at det tillige vil skabe sikkerhed for, at flere forureninger ikke behøver at bliver rensset op, da de ikke udgør nogen risiko. Hver gang man kan spare en oprydning, uden risiko for at forureningen senere gør skade, frigives der store beløb til andre opgaver.

Borgernes forhold. Samfundet har fundet det nødvendigt at værne borgerne mod negative konsekvenser af uforskyldt at bo på en forurennet grund. Det har ført til en række lovændringer, med retskrav for borgerne, i mange tilfælde med snævre tidsfrister. Konsekvensen er, at de miljø- og sundhedsprioriterede opgaver i et vist omfang udskydes.

En stor del af borgerhenvendelserne vedrører faktuelle forhold på den enkelte matrikel. Internetbaserede selvbetjeningsløsninger vil i de kommende år frigøre ressourcer fra borgerservicen til andre opgaver. Dette vil dog i nogen grad blive modvirket af, at antallet af kortlagte grunde øges, hvilket medfører flere konkrete rådgivningsopgaver, som binder øgede ressourcer.

Teknologisk udvikling. En stigende del af regionernes ressourcer bindes i drift af afværgeanlæg. Regionerne arbejder dels på at optimere driften af disse anlæg, dels på at udvikle bedre og billigere oprensningemetoder, der kan overflødiggøre lange driftsperioder. Det vil som minimum bremse stigningen i disse udgifter, og det er muligt, at det på længere sigt vil mindske udgifterne. En stor del af disse afværgeudgifter går til el og afledning af spildevand, hvilket medfører at ændringer i takster og afgifter påvirker udgifterne markant.

Lovændringer. Ændringer i Jordforureningsloven og tilhørende bekendtgørelser har som nævnt skabt en række permanente bindinger i forhold til borgerrettede opgaver. Det reducerer også fremover de tilgængelige ressourcer til de miljø- og sundhedsprioriterede opgaver. Ændringer i lovgrundlaget, som fx nye kriterier for forurenende stoffer, har tillige belastet administrationen med revurderinger af tidligere udførte opgaver. I alle regioner har disse opgaver i en periode fjernet ressourcer fra den miljø- og sundhedsprioriterede indsats, og i nogle regioner har det medført flaskehalsproblemer.

Regionerne arbejder gennem styring af opgaveflowet på at opnå en god balance mellem de borgerrettede opgaver og den miljø- og sundhedsprioriterede indsats. Det sikrer, at den samlede indsats gennemføres så effektivt som muligt. Det forventes, at der på landsplan kan frigives flere ressourcer til den miljø- og sundhedsprioriterede indsats i de kommende år.

Side 13

Vedlagt : Kopi af de enkelte regioners besvarelse vedrørende redegørelse for prioriteringen på jordforureningsområdet.

NOTATTil: **Danske Regioner, Videncenter for Jordforurening****Telefon** 48205000
Direkte 4820 5308
Fax 48205799
Mail miljoe@regionh.dk**Web** www.regionh.dkEAN-nr: 5798001475518
CVR/SE-nr: 29190623
Journal nr.: 11000290
Ref.: marpil/jeaols

Dato: 20. januar 2011

Region Hovedstadens prioritering af midlerne til jordforureningsområdet

På baggrund af miljøministerens samråd i Folketingets Miljø- og planudvalg den 10. november 2010 har Miljøstyrelsen, bedt Danske Regioner om en redegørelse for, hvordan de enkelte regioner prioriterer midlerne til jordforureningsområdet, og om der kan ske en omprioritering, således at flere midler flyttes fra ”borgerservice” til oprensning.

I dette notat redegøres for Region Hovedstadens prioritering af midlerne.

Overordnede generelle betragtninger***Kortlægningen er et væsentligt grundlag i den offentlige indsats***

Kortlægning af forurenede grunde udgør grundlaget for den offentlige indsats overfor jordforurening. Kortlægningen sikrer, at regionerne har det nødvendige overblik over truslerne fra jordforureninger, så regionerne bedst muligt kan prioritere den offentlige indsats med undersøgelser og oprensning – og dermed er i stand til at sikre mest miljø for pengene.

Hvis regionerne ikke har dette overblik, vil der være forureninger som ikke bliver fundet og oprenset. Og oprensninger som i værste fald kan være helt ”spildt”, fordi regionerne bruger penge på at oprense ”forkerte” forureninger i stedet for de forureninger, som udgør en større trussel overfor drikkevandet og menneskers sundhed.

Oprensning dækker mange faser

Oprensning omfatter både

- de *videregående undersøgelser*, der udføres med henblik på at kende forureningens præcise udbredelse og omfang – og derfor reelt udføres som led i oprensningen, eftersom resultaterne af undersøgelserne udgør dimensioneringsgrundlaget for oprensningen.
- selve *oprensningen* (uanset der er tale om en graveløsning, hvor forureningen fjernes her og nu, eller en in-situ oprensning som strækker sig over længere tid, eller en kombination af flere metoder (teknikker)), og
- den efterfølgende *drift af tekniske anlæg* og lignende som er nødvendig i mange sager – ofte fordi forureningen ikke kan fjernes (graves væk), og derfor må oppumpes

via grundvandet eller fastholdes (*afværges*), så den ikke spreder sig til fx det nærliggende vandværk, samt

- udvikling af nye metoder og teknikker med henblik på at gennemføre oprensninger billigere og hurtigere, end det er muligt i dag. Det er desuden nødvendigt at udvikle nye metoder og teknikker, da der er forureninger, som ikke kan renses op med de metoder, der kendes i dag.

Formålet med oprensningerne

Formålet med den offentligt finansierede oprensning er at sikre, at forureningen ikke udgør en risiko overfor drikkevandet og menneskers sundhed. Oprensningen fjerner ikke nødvendigvis hele forureningen – kun den (del af) forurening, som kan udgøre en risiko. Derfor er det heller ikke nødvendigt at oprense samtlige jordforureninger i Danmark. Mange forureningssager afsluttes på baggrund af undersøgelser, der viser, at oprensning ikke er påkrævet. I mange tilfælde er råd og vejledning til borgerne tilstrækkeligt til at undgå en risiko.

Borgerserviceopgaver

Ud over den offentlige indsats er regionerne involveret i en lang række andre myndighedsopgaver som er direkte relateret til borgerservice. Det drejer sig bl.a. om:

- Måltrettet rådgivning og vejledning til borgere om sundhedsrisiko ved jordforurening.
- Behandling af forespørgsler fra ejendomsmæglere, advokater og borgere om oplysninger om konkret jordforurening, fx i forbindelse med køb og salg af ejendomme. Regionerne besvarer årligt ca. 100.000 af disse henvendelser.
- Udtalelser i forbindelse med byggeri og ændret anvendelse på forurenede grunde.
- Godkendelse af privat finansierede forureningsundersøgelser og oprensninger i forbindelse med fx salg og byggeri.
- Godkendelse af undersøgelser og oprensning på gamle tankstationer betalt af Oliebranchens Miljøpulje.

Borgerserviceopgaverne spænder bredt og inkluderer bl.a. langt det største antal oprensninger, som gennemføres i forbindelse med byggeri på eller en ændret arealanvendelse af forurenede grunde. I 2009 har regionerne behandlet mere end 4000 sager om undersøgelser og oprensninger betalt af private grundejere og bygherrer.

En stor del af borgerserviceopgaverne, fx udtalelser i forbindelse med byggeri og ændret anvendelse, skal regionerne ifølge jordforureningsloven udføre inden for en bestemt tid (fire uger). Dette giver bindinger i forhold til regionernes opgaver med den offentlige indsats, således at denne må nedprioriteres.

Region Hovedstadens prioritering af midlerne

Region Hovedstaden tegner sig for den største andel af regionernes ressourceforbrug på jordforureningsområdet.

I nedenstående tabel er angivet, hvordan midlerne (driftsmidler plus årsværk omregnet til kr.) på jordforureningsområdet er anvendt i 2009.

JORDFORURENINGSOMRÅDET i Region Hovedstaden		Beløb (mio. kr.)	Fordeling af øko- nomi (%)
LEDELSE OG PLANLÆGNING	Administration og planlægning	10,9	14
	IT og data	15,2	
BORGER- SERVICE	Udtalelser i forbindelse med byggeri og ændret anvendelse	3,6	8
	Godkendelse af undersøgelser og oprensninger betalt af private grundejere/bygherrer	3,2	
	Godkendelse af undersøgelser og oprensninger på tidligere tankstationer betalt af Oliebranchens Miljøpulje	4,9	
	Øvrige borgerserviceopgaver (besvarelse af henvendelser, rådgivning, kommunikation mm.)	2,6	
GRUNDLAGET	Opsporing og kortlægning af mulig forurening	9,7	18
	Indledende undersøgelser	14,2	
	Lovbundne undersøgelser af boliggrunde	8,5	
OPRENSNING	Videregående undersøgelser	24,3	60
	Oprensning	52,4	
	Undersøgelser og oprensninger på boliggrunde via værditabsordningen	0,5	
	Drift af tekniske oprensningsanlæg og overvågning af forurening	26,8	
	Tværgående projekter (udviklingsprojekter)	3,3	
SUM		180,1	100

Som det fremgår bruger Region Hovedstaden tres procent af midlerne på de opgaver som hører under *oprensning*. Under *oprensning* er også medtaget undersøgelser og oprensning af forurening på boliggrunde finansieret via værditabsordningen. Mens resten af midlerne bruges på det indledende arbejde med at opspore, kortlægge og undersøge jordforurening – herunder de lovbundne undersøgelser af boliggrunde (1 års undersøgelserne - borgerservice, ledelse, planlægning, og it.

Det fremgår også, at Region Hovedstaden bruger 15 procent af midlerne på at drive de tekniske oprensningsanlæg og overvåge forurening. En meget stor del af disse midler bruges på el og afgifter til kommunerne for at lede det oppumpede vand til kloak. De tekniske anlæg skal ofte være i drift i mange år. Med tiden vil udgifterne til at drive disse anlæg udgøre en større og større del af det samlede budget, der dermed bindes til denne opgave.

Region Hovedstadens prioriteringshensyn

Region Hovedstadens mål er at udnytte de økonomiske ressourcer så optimalt som muligt. Det skal ske gennem et godt overblik over og en løbende vurdering af truslerne fra forureningerne, og en samlet prioritering af oprensningerne, således at indsatsen mod forureningerne sker ud fra en samfundsmæssig helhedsbetragtning.

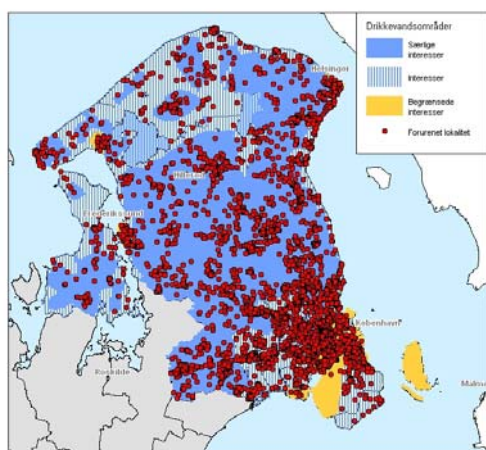
Region Hovedstaden har den udfordring, at grundvandet er under et meget større pres i hovedstadsregionen end i resten af Danmark. Det skyldes, at regionen dækker seks procent af landets areal, har 30 procent af befolkningen og indvinder drikkevand på 96 procent af regionens areal. Kombinationen af den intensive indvinding af drikkevand, mange gamle og nye industriområder og den store befolkningstæthed giver et stort behov for at beskytte grundvandet, idet vandboringerne ikke bare kan flyttes, hvis de bliver forurenede.

Region Hovedstaden vægter i princippet at beskytte drikkevandet og menneskers sundhed mod påvirkning fra jordforurening lige højt. Men det store pres på drikkevandet betyder i praksis, at regionen er nødt til at bruge flere midler på at sikre drikkevandet, end på indsatsen i forhold til at beskytte den enkelte borgers sundhed.

Region Hovedstaden arbejder med at sikre drikkevandet ud fra følgende prioritering:

- De største drikkevandsressourcer med god kvalitet prioriteres højest.
- Mindre drikkevandsressourcer med godt drikkevand prioriteres ligeledes højt, hvis afstanden til alternativ vandforsyning er stor (og en omlægning af vandforsyningen derfor vil være meget dyr).
- I områder, hvor drikkevandet indvindes under ældre by- og industriområder vil der kun ske en indsats, såfremt en konkret miljømæssig og økonomisk analyse viser, at der kan opnås en væsentlig og blivende effekt på kvaliteten af grundvandet.

De største drikkevandsressourcer med god kvalitet er placeret inden for de områder som er udpeget som "områder med særlige drikkevandsinteresser" (OSD). Her indvindes godt 90 procent af de 75 mio. m³ drikkevand, der samlet indvindes i regionen. De resterende 10 procent af drikkevandet indvindes under byområder med en række ældre industriområder tilknyttet.

De mørkeblå områder viser, hvor der indvindes godt drikkevand.

De røde prikker viser jordforureningerne (ca. 40 procent af alle kendte forureninger i Danmark findes i Region Hovedstaden).

Alt drikkevand udnyttes i regionen. Der er ingen reserver.

Regionen skønner, at knap en fjerdedel af det samlede antal af forurenede grunde ligger inden for områder med særlige drikkevandsinteresser. Mens minimum halvdelen af forureningerne, som stammer fra de ældre by- og industriområder, ligger uden for disse områder med værdifuldt grundvand. Oprensninger i de ældre by- og industriom-

råder vil således kun redde 10 procent af drikkevandet i regionen, mens omkostningerne til undersøgelser og oprensninger vil være meget store. Undersøgelser og oprensninger i områderne med værdifuldt grundvand vil derimod kunne sikre stort set alt det drikkevand, der indvindes i regionen.

Den sidste fjerdedel af de forurenede grunde ligger i områder, hvor grundvandet stort set ikke bruges til drikkevand.

Kan oprensningerne opprioriteres?

Region Hovedstaden har maksimal fokus på oprensning af jord- og grundvandsforurening og bruger derfor en meget stor andel af midlerne på de opgaver, der er direkte relateret til oprensning.

Dette skal ses i lyset af de særlige udfordringer regionen har i forhold til at sikre det grundvand, der bruges til drikkevand – også fremadrettet. Regionen har derfor en klar strategi for prioriteringen af, hvilke drikkevandsområder det først og fremmest skal sikres for at kunne opretholde en fremtidig forsyning af godt drikkevand til hovedstadsregionen.

Regionens politikere er desuden meget opmærksomme på, at midlerne bruges på netop oprensninger. Regionsrådet har i 2009 ydet en ekstrabevilling til jordforureningsområdet netop med henblik på gennemførelse af endnu flere oprensninger. Dertil kommer, at Regionsrådet fra 2011 desuden har valgt at give et årligt ekstrabeløb med henblik på udvikling af nye metoder til primært oprensning.

Regionen skønner, at der kan være ca. 35.000 muligt forurenede grunde i regionen. Der er i dag kortlagt ca. 5200 forurenede og muligt forurenede grunde og gennemført ca. 15 procent af de nødvendige oprensninger. Det vil kræve yderligere 50 års indsats på samme niveau som i dag, før alle nødvendige oprensninger er gennemført.

Region Hovedstaden er derfor nødt til at arbejde bredt med alle jordforureningsområdets faser i forhold til den offentlige indsats. Både i forhold til at få overblikket over, hvor forureningerne er (*grundlaget*) med henblik på at kunne prioritere den videre indsats de rigtige steder, og i forhold til samtidig at sætte ind overfor de forureninger (*oprensning*), som allerede i dag udgør en risiko for det grundvand, vi bruger til drikkevand og menneskers sundhed.

Konsekvenser af yderligere opprioritering af oprensninger

Region Hovedstaden har således konstant et stort fokus på at oprense truslerne overfor grundvandet så hurtigt som det er muligt. Det er ikke hensigtsmæssigt ud fra en samlet samfundsøkonomisk betragtning, inden for de midler regionen har til rådighed, at gennemføre yderligere oprensninger. Dette skyldes, at en yderligere opprioritering af oprensningsindsatsen i så fald ville ske inden der foreligger det helt essentielle overblik over de samlede trusler overfor fx en given vandindvinding.

Oprenses i disse tilfælde, inden overblikket indenfor et indvindingsopland er skabt, kan oprensningerne i værste fald være helt spildt. Og det kan vise sig, at midlerne havde været bedre brugt i forhold til en helt anden truet vandindvinding.

Region Hovedstaden kan derfor ikke inden for den givne økonomiske ramme flytte yderligere ressourcer til oprensning, idet disse ressourcer i givet fald ville blive taget fra de helt grundlæggende opgaver med skabe det endog meget vigtige – og helt essentielle - overblik over alle jordforureningerne.

Til: Danske Regioner,
Videncenter for Jordforurening

Dato: 2. februar 2011

Brevid: 1198105

Region Sjællands prioritering af midlerne på jordforureningsområdet

Regional Udvikling

Alléen 15

4180 Sorø

I forlængelse af samråd i Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg den 10. november 2010 har Miljøstyrelsen bedt Danske Regioner om en redegørelse for, hvordan de enkelte regioner prioriterer midlerne til jordforureningsområdet, og om der kan ske en omprioritering, så nogle af midlerne flyttes fra "borgerservice" til oprensning.

Tlf.: 70 15 50 00

Dir.tlf. 57 87 58 01

regionaludvikling
@regionsjaelland.dk

jhv@regionsjaelland.dk

Generelt om tilrettelæggelsen af arbejdet

Arbejdet med forurenede og muligt forurenede grunde foregår i flere faser, som illustreret i figuren nedenfor.

www.regionsjaelland.dk

Hvert opgavetrin er en forudsætning for det næste:

- Indsamling af detaljerede historiske oplysninger er helt afgørende for vurdering af, om der reelt har været tale om en muligt forure-

nende virksomhed, eller det eksempelvis alene er fabrikantens privatadresse, der er fundet i en gammel lokaltelefonbog, eller en virksomhed der ikke har anvendt processer og stoffer der giver mulighed for forurening.

- Det indsamlede historiske materiale med beskrivelse af, hvor og hvordan produktionen har foregået, er helt afgørende for, at der på effektiv vis kan laves boringer de rigtige steder og tages jord- og vandprøver til kemisk analyser for relevante forurenende stoffer.
- Oprensning kan ikke sættes i værk, uden at der først er foretaget en videregående undersøgelse, som giver et tredimensionalt billede af forureningens udbredelse. Hvor dybt stikker den, hvor langt har den bredt sig til siden, udgør forureningen en risiko, hvad er miljømæssigt og økonomisk den mest optimale måde at bekæmpe forureningen på?

Erfaringen er, at det miljø- og sundhedsmæssigt kun er nødvendigt at foretage egentlige oprensninger for offentlige midler på 1-4 % af de grunde, der bearbejdes i kortlægningsprocessen. I de øvrige tilfælde er der enten ikke en forurening, ingen aktuel risiko, eller den risiko, som forureningen udgør, kan håndteres på andre og mere omkostningseffektive måder end egentlig oprensning.

Kortlægningen har også til formål at forebygge nye problemer. Viden om forureningen på en konkret grund betyder, at regionen kan give grundejeren rådgivning om, hvordan en sundhedspåvirkning kan reduceres. Viden forebygger, at grundejeren uforvarende spreder jorden til andre ejendomme. Viden forebygger, at der etableres mere følsom anvendelse, eksempelvis etablering af børneinstitution, på en tidligere industriejendom

Ud fra en forebyggelsesvinkel er det derfor optimalt, at alle forurenede ejendomme bliver kortlagt hurtigt. I praksis er selve kortlægningsopgaven og de afledte omkostninger så store, at det tager en årrække, før alle forurenede lokaliteter i Region Sjælland er kortlagt.

Region Sjællands strategi for Jordforureningsområdet

Regionsrådet i Region Sjælland vedtog ultimo 2007 en strategi for håndtering af opgaverne på jordforureningsområdet. Strategien blev til via en proces, som inddrog bl.a. kommunerne, Statens Miljøcentre, vandværksorganisationerne og Parcelhusejernes Landsforurening.

- Strategien er udmøntet i 8 områder:
 1. Rent drikkevand – grundlaget for et sundt liv
 2. Et liv med mindst mulig risiko
 3. Regionens viden skal offentliggøres
 4. Klare principper for prioritering og plads til særlig hensyn
 5. Service og information i højsæde
 6. Løsninger gennem samarbejde
 7. Effektiv opgave løsning
 8. Reduktion af udgifter gennem innovation og udvikling

I strategien er det beskrevet, at 80 % af kortlægningsindsatsen i den nærmeste årrække skal gennemføres af hensyn til grundvandet, mens 20 % skal gennemføres af hensyn til arealanvendelsen.

Prioritering af opgaverne i Regionens første leveår

En meget stor andel af ressourcerne er i regionens første 3 leveår brugt til at behandle en "pukkel" bestående af ca. 2500 gamle sager på vidensniveau 1 og 2. Årsagen hertil er hovedsagligt, at Folketinget ultimo 2006 fastlagde nye bestemmelser for håndtering af en række sager.

- Der blev indført en 2 års regel for behandling af sager, hvor regionen har oplysninger, der giver grundlag for at kortlægge en ejendom på vidensniveau 1
- Der kom ændrede kriterier for, hvornår tungmetal- og tjæreforurenedede ejendomme skal kortlægges
- Den tidligere 2 års regel blev ændret til en 1 års regel - gældende for boligejendomme kortlagt på vidensniveau 1

Ca. 2/3 af "puklens" 2500 sager blev udløst af de nye bestemmelser.

Til illustration af opgavens betydning for regionens manøvre muligheder kan nævnes, at de lovbundne undersøgelser af boliggrunde i 2009 beslaglagde resurser svarende til 23,6 millioner kr.

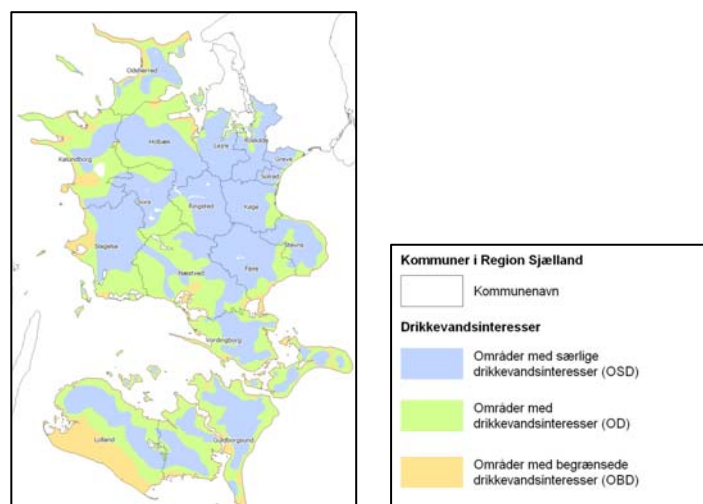
Indsatsen er kommet de berørte grundejere til gode, fordi de har fået en afklaring af forureningssituationen. Samtidig har konsekvensen været, at den miljøprioriterede undersøgelses og oprensningsindsats er blevet kraftigt nedprioriteret. Det har blandt andet ikke været muligt at prioritere grundvandsindsatsen så højt, som strategien lægger op til. Med udgangen af 2010 er puklen afviklet, og midlerne kan nu i højere grad bruges på den miljøprioriterede indsats, herunder grundvandsindsatsen.

Forudsætninger for prioriteringerne på grundvandsområdet

Der bliver årligt indvundet ca. 100 millioner kubikmeter vand. Heraf går de 2/3 til forsyning af regionens borgere og virksomheder og 1/3 til at forsyne hovedstadsområdet med drikkevand. Forsyning fra Region Sjælland er således et væsentligt bidrag til de ca. 75 millioner kubikmeter vand, der bliver indvundet i Region Hovedstaden.

88 % af vandindvindingen i Region Sjælland sker indenfor OSD, og 12 % sker fra vandværker udenfor OSD. Region Sjælland er den region, der har den største del af sit areal udlagt som OSD.

Totalt dækker regionens grundvandsprioriterede undersøgelses- og oprensningsindsats 61 % af regionens areal, hvoraf de 52 % af regionens areal er udlagt som Område med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD) og de 9 % er områder, hvor vandværker indvinder grundvand udenfor Områder med Særlige Drikkevandsinteresser.

Regionen koordinerer arbejdet med Statens Miljøcentre, som kortlægger grundvandsressourcen, og kommunerne, som udarbejder indsatsplaner for grundvandsbeskyttelsen.

For grundvandsindsatsen er der en række udfordringer i forhold til påvirkninger og fremtids-scenarier for vandindvindingen. Region Sjælland er karakteriseret ved en intensiv vandindvinding i områderne omkring Køge Bugt og de største købstæder (f.eks. Slagelse og Næstved), samtidig med en høj grad af industrialisering i disse områder. Vandindvinding på Lolland og nogle af de mindre øer rummer en særlig udfordring, da de naturgivne forhold gør det meget vanskeligt at finde alternative placeringer for vandindvindinger, hvis disse skulle blive ramt af forurening.

Regionsrådet har besluttet, at der i 2011 skal udarbejdes en "Strategisk handlingsplan for grundvandsindsatsen". Handlingsplanen skal beskrive hvordan indsatsen fremover tilrettelægges mest effektivt i forhold til trusler og lokalisering af vandindvinding, nu og på længere sigt.

Prioritering af de mest kritiske brancher i perioden 2011 til 2013

Det er ikke økonomisk muligt at undersøge alle de potentielt grundvandstruende forurenede lokaliteter indenfor den nærmeste årrække. Derfor har Regionsrådet ultimo 2009 besluttet at perioden frem til og med 2013 skal anvendes til en indsats overfor 300 udvalgte lokaliteter. Disse lokaliteter falder indenfor de 10 mest kritiske brancher, som typisk har håndteret klorerede opløsningsmidler.

Status for den samlede opgaveløsning

Nedenstående tabel viser, at der i alt har været, eller aktuelt er, ca. 16.600 lokaliteter i spil i Region Sjælland. 34,5 %, eller ca. 1/3 af disse er alene nået til det helt indledende stadium, hvor de skal nærmere vurderes med henblik på, om de skal kortlægges på vidensniveau 1. De resterende 2/3 befinder sig på et af "fødekædens" senere trin.

Lokaliteternes placering i fødekæden	Antal lokaliteter	% fordeling
Lokaliteter, hvor der er indsamlet materiale, der skal nærmere vurderes med henblik på eventuel kortlægning på vidensniveau 1	5700	34,5
Lokaliteter der er udgået efter vurdering af det historiske grundlag	3200	19,5
Vidensniveau 1 kortlagt og <u>både</u> vidensniveau 1 og vidensniveau 2 kortlagt	2200	13
Udgået efter undersøgelse	2000	12
Vidensniveau 2 kortlagt	2000	12
Udgået efter oprensning	1500	9
SUM – alle lokaliteter i regionens database	16.600	100

For i alt 40,5 %, eller 6.700 lokaliteter er sagen helt afsluttet (udgået efter vurdering af det historiske grundlag, udgået efter undersøgelse eller udgået efter oprensning). Lokaliteter, der er udgået efter oprensning, omfatter i alt 9 % eller 1500 lokaliteter. For disse er langt de fleste oprensninger foretaget af Oliebranchens Miljøpulje eller private grundejere og bygherrer.

Ved udarbejdelsen af regionens strategi er det skønnet, at der er behov for at foretage supplerende historisk kortlægning i de fleste kommuner. Ved den supplerende kortlægning forventes antallet at blive forøget med ca. 7.500 lokaliteter, som også skal behandles i fødekæden. Forventningen er således en samlet brutto sum på ca. 24.000 lokaliteter, hvoraf de 16.600 i dag er kendte.

Samlet skønner Region Sjælland, at der skal anvendes ca. 2,5 milliarder kroner på løsning af opgaven, over en periode på mere end 50 år.

Region Sjællands prioritering af ressourcerne i 2009

Nedenstående tabel viser fordelingen af de samlede udgifter til jordforureningsaktiviteterne i Region Sjælland, opgjort i millioner kroner, inklusive personaleomkostninger (løn).

Posten "borgerservice" omfatter bl.a. behandling af et stort antal sager omfattet af Oliebranchens Miljøpulje, en opgave, som stort set er faldet væk ved udgangen af 2010. Som tidligere nævnt har afvikling af sagspakken betydet et meget stort resurseforbrug til lovbundne undersøgelser af boliggrunde på i alt 23,6 millioner kr..

JORDFORURENINGSOMRÅDET i Region Sjælland		Beløb	Fordeling af økonomi
		(mio. kr.) inkl. årsværk	(%)
LEDELSE OG PLANLÆGNING	Administration	3,1	13 %
	IT og data	6,7	
BORGERSERVICE	Udtalelser i forbindelse med byggeri og ændret anvendelse	0,4	19 %
	Godkendelse af undersøgelser og oprensninger betalt af private grundejere og bygherrer	3,8	
	Godkendelse af undersøgelser og oprensninger på tidligere tankstationer betalt af Oliebranchens Miljøpulje	3,8	
	Øvrige borgerserviceopgaver (besvarelse af henvendelser, rådgivning, kommunikation mm.)	6,9	
GRUNDLAGET	Opsporing og kortlægning af mulig forurening	4,1	39 %
	Indledende undersøgelser	2,8	
	Lovbundne undersøgelser af boliggrunde	23,6	
OPRENSNING	Videregående undersøgelser	1,2	29 %
	Oprensning	11,4	
	Undersøgelser og oprensninger på boliggrunde via værditabsordningen (driftsmidler betales af staten)	0,3	
	Drift af tekniske oprensningsanlæg og overvågning af forurening	6,8	
	Tværgående projekter (udviklingsprojekter)	2,3	
SUM		77	100

I 2009 har Region Sjælland drevet 30 tekniske anlæg, heraf 28 der har til formål at beskytte grundvandet mod forurening. Det er det næststørste antal blandt regionerne (efter Region Hovedstaden). Hertil kommer overvågningsopgaver i forhold til 17 lokaliteter. Der er stor risiko for, at udgifterne til drift og overvågning vil stige forholdsmæssigt i de kommende år.

Særlige tiltag for at effektivisere indsatsen

Den meget store opgave, de store enhedsomkostninger og det lange tidsperspektiv betyder, at det er vigtigt, at regionen løbende arbejder på at nedsætte omkostninger via innovation, blandt andet i et offentligt privat samarbejde (OPI). Regionsrådet har for 2011 besluttet at afsætte en særlig ramme på 1 mio. kr. til at styrke innovationsindsatsen.

Regionen indførte primo 2009 en internetbaseret webløsning for kommunerne og ejendomsmarkedets øvrige parter. Denne løsning er til stor glæde for de eksterne parter og for regionens resurseforbrug på området. Lean er indført som middel til løbende effektivisering med fokus på kundernes behov. I 2010 er der indført et kvalitetsstyringsstem.

Omfordeling af midlerne fra borgerservice til oprensning?

Borgerserviceopgaverne i Region Sjælland omfatter:

- Svar på forespørgsler fra ejendomsmæglere og advokater ifm. ejendomshandler for kortlagte ejendomme
- Behandling af aktindsigt
- Nuancering af kortlægningen

- Udtalelser ved byggeri og ændret arealanvendelse for kortlagte ejendomme
- Godkendelse af frivillige undersøgelser og oprensninger udført af grundejere/private bygherrer
- Udtalelser i kommunale påbudssager
- Kortlægning af kommunalt indberettede forureninger
- Godkendelse af undersøgelser og oprensninger for Oliebranchens Miljøpulje
- Undersøgelse og afværge under Værditabsordningen
- Drift og udvikling af hjemmesiden
- Rådgivning og vejledning til borgere og virksomheder om forureningssituationen på deres ejendom

For en række af disse opgaver er der lovfastsatte tidsfrister (aktindsigt, udtalelser ved byggeri, kortlægning af nye forureninger, der opdages ved gravearbejde). For kommunale påbudssager fastsætter kommunen oftest en høringsfrist på 4 uger eller kortere. Her er det regions opgave at sikre at påbuddet er så omfattende, at der ikke efterfølgende bliver behov for en offentlig indsats for den pågældende ejendom eller naboejendomme.

Med udgangen af 2010 er der frigjort midler, som tidligere har været anvendt til behandling af sager under Oliebranchens Miljøpulje.

Konklusion

Region Sjælland følger den strategi som er fastlagt af Regionsrådet. En omprioritering af indsatsen, hvor en større andel af midlerne, der i dag anvendes til borgerservice, skal anvendes til oprensning, vil have en række negative konsekvenser. Som eksempler kan nævnes:

- Region Sjælland vil få svært ved at overholde de lovfastsatte tidsfrister
- Ejendomshandler og byggesager vil kunne trække ud med store konsekvenser for ejerne og samfundsøkonomisk spild som følge af at byggesager forsinkes eller går helt i stå.
- Borgere, der bor på en forurennet grund, vil være unødigt bekymrede om deres situation og udsat for forurening, hvis regionen ikke fremover kan yde målrettet og kvalificeret rådgivning.

Område: Regional Udvikling
Afdeling: Jordforurening
Journal nr.: 11/2612
Dato: 15. februar 2011
Udarbejdet af: Jakob Sønderskov Weber

Notat

Prioriteringsmuligheder og ressourceforbrug indenfor jordforureningsområdet i Region Syddanmark.

Sammenfatning

På baggrund af samråd i Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg den 10. november 2010 har Miljøstyrelsen bedt Danske Regioner om en redegørelse for, hvordan de enkelte regioner prioriterer midlerne til jordforureningsområdet og for hvorvidt der vil kunne foretages en omprioritering, så flere midler flyttes fra borgerservice til oprensninger.

Jordforureningsafdelingen kan samlet set ikke anbefale en generel opprioritering af oprensningsopgaverne på bekostning af hverken borgerserviceområdet eller den indsats der kommer forud for oprensningerne, idet det vil have en række negative konsekvenser:

- Markant større risiko for spild af midler, hvis antallet af oprensninger sættes over betydningen af en omkostningseffektiv indsats
- En række byggesager vil trække i langdrag med konsekvenser for ejerne og samfundsøkonomien
- Udfordringer i forhold til at overholde de lovfastsatte tidsfrister på andre områder.

Region Syddanmarks strategi på området

Regionens overordnede strategi for indsatsen på jordforureningsområdet blev vedtaget af regionsrådet i 2008. Strategien er udmøntet i mål på fem områder:

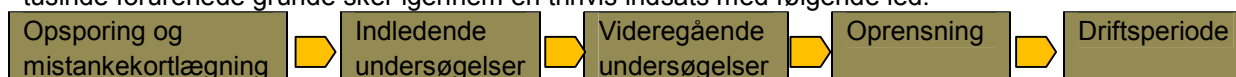
- Rent grundvand gennem overblik og sammenhæng i indsatsen
- Mindske sundhedsrisikoen
- Dialog om prioriteringen af regionens indsats
- Effektivitet og udvikling
- Åbenhed service og dialog

Regionsrådet fik forelagt flere prioriteringsmodeller, heriblandt en model med større fokus på hurtig afklaring og oprensning af den enkelte forurenede grund (forløbs-pakke). Der blev valgt en model med størst mulig fokus på overblik og sammenhæng i indsatsen. Det skyldes bla. hensynet til, at det overblik som kortlægningsarbejdet giver, er nødvendigt for løbende at kunne prioritere indsatsen så optimalt som muligt. Indsats før overblik over det samlede trusselsbillede ved en konkret kildeplads eller vandværk, kan føre til forkert indsats og spild af ressourcer.

Regionsrådet fastlagde desuden at kortlægningsaktiviteterne skal følge Statscentrenes grundvandskortlægning og at den grundvandsrettede indsats skal koordineres med kommunernes indsatsplaner for grundvandet – begge dele for at skabe bedst mulig sammenhæng og effekt af de tre myndigheders samlede indsats.

Oprensninger er kun ét led i den samlede indsats

Den samlede offentlige indsats med at opspore, afklare og håndtere forureningen på de mange tusinde forurenede grunde sker igennem en trinvis indsats med følgende led:

Hvert opgavetrin er en forudsætning for det efterfølgende i den forstand, at der eksempelvis ikke kan gennemføres en oprensning uden at der først er foretaget en detaljeret videregående undersøgelse. Den videregående undersøgelse kan også have som konklusion, at det ikke er nødvendigt at gennemføre en oprensning til flere mill. kr. for at håndtere risikoen fra den undersøgte forurening.

Overordnet kan opgaven sammenlignes med kræftbehandling, hvor en operation alene udføres hvor patienten er screenet, udredt og hvor en operation er nødvendig og den rigtige behandling i det konkrete tilfælde.

Erfaringerne viser at det miljø- og sundhedsmæssigt kun er nødvendigt at foretage egentlige oprensninger af mindre end 4 % af de grunde der bearbejdes i kortlægningsprocessen – i de øvrige tilfælde er der enten ikke en forurening, ingen aktuel risiko eller den risiko som forureningen udgør, kan håndteres på andre og mere omkostningseffektive måder end egentlig oprensning.

Den trinvis opgavetilgang og et afbalanceret flow er derfor afgørende for en omkostningseffektiv indsats.

Kortlægning skaber grundlaget for forebyggelse

Kortlægningsaktiviteten har desuden et selvstændigt forebyggende formål, idet viden om en forurening på en konkret grund:

- sætter den enkelte grundejer i stand til at tage rationelle beslutninger på baggrund af rådgivning om hvordan en sundhedspåvirkning kan reduceres
- forebygger at jorden spredes til andre mere følsomme grunde
- forebygger at der eksempelvis etableres en boliganvendelse på en forurenede grund
- muliggør sikring af arbejdsmiljø ved anlægsarbejde på forurenede grunde

Det er således nødvendigt at se indsatsen som et samlet forløb.

Ressourceforbruget i 2009 for Region Syddanmark

Nedenstående tabel angiver fordelingen af jordforureningsaktiviteterne i Region Syddanmark i 2009 opgjort som driftsmidler og løn.

JORDFORURENINGSOMRÅDET 2009		Beløb	Fordeling
		(mio. kr.)	af økonomi
i Region Syddanmark		inkl. årsværk	(%)
LEDELSE OG PLANLÆGNING	Administration (herunder Danske Regioner og husleje)	8	17%
	IT og data	5	
BORGERSERVICE	Udtalelser i forbindelse med byggeri og ændret anvendelse	1	11%
	Godkendelse af undersøgelser og oprensninger betalt af private grundejere og bygherrer	3	
	Godkendelse af undersøgelser og oprensninger på tidligere tankstationer betalt af Oliebranchens Miljøpulje	2	
	Øvrige borgerserviceopgaver (besvarelse af henvendelser, rådgivning, kommunikation mm.)	3	
GRUNDLAGET	Opsporing og kortlægning af mulig forurening	12	27%
	Indledende undersøgelser	3	
	Lovbundne undersøgelser af boliggrunde	5	
OPRENSNING	Videregående undersøgelser	11	44%
	Oprensning	16	
	Undersøgelser og oprensninger på boliggrunde via værditabsordningen (driftsmidler betales af staten)	0,4	
	Drift af tekniske oprensningsanlæg og overvågning af forurening	6	
	Tværgående projekter (udviklingsprojekter)	1	
SUM		75	100

Ressourceforbruget har i regionens tre første leveår, herunder i 2009, været præget af en række omfattende opgaver, hvor flere ligger udover den trinvise miljø- og sundhedsprioriterede indsats:

- Manuel sagsbehandling af henvendelser omkring køb/salg indenfor tre af de tidligere amter
- Revurdering af mere end 1000 sager på baggrund af ændrede kriterier for tungmetaller og tjærestoffer
- En omfattende kortlægningsindsats på baggrund af indsamlet materiale overtaget fra amterne
- Stor efterspørgsel på boliggrunde der har lovkrav på en V2-undersøgelse indenfor 1 år
- En samlet screeningsindsats mod jordforurening på regionens børneinstitutioner indenfor de gamle bykerner
- En oprensningsindsats i Kærgård Plantage
- En samlet handleplan for afklaring af trusler mod dybereliggende grundvand og menneskers sundhed fra forureningerne ved Grindsted by

Udvikling og effektivisering af indsatsen

Ved regionens start blev omfanget af den resterende indsats med kortlægning, undersøgelse og oprensning vurderet af skulle omfatte ca 16.000 lokaliteter og beløbe sig til 2,5 mia. kr indenfor regionen. Der er derfor et stort behov for at fortsætte arbejdet med at udvikle nye billigere og bedre teknikker samt for at effektivisere hele indsatsen.

En af de konkrete indsatser på dette område de første år har været arbejdet med at få implementeret en webbaseret selvbetjeningsløsning for ejendomsmarkedets parter, hvor de og borgerne generelt 24/7 kan finde svar på, hvorvidt regionen har oplysninger om en konkret grund, som er ved at blive sat til salg. Denne løsning har nu mere end 43.000 årlige opslag og har reduceret regionens direkte henvendelser med 85 % fra 2008 til 2010 – idet de grunde regionen ikke har kendskab til kan frasorteres.

I de kommende år vil der dels fortsat være fokus på teknologiudvikling, men regionen er også i fuld gang med at gennemføre en række aktiviteter for at effektivisere sagsbehandlingen. De risikovurderinger der anvendes på de forskellige trin i indsatsen vil desuden blive videreudviklet, med det formål at skærpe fokuseringen af den samlede indsats.

Konsekvenser af en omfordeling af midler fra borgerservice til større vægt på oprensninger

Borgerserviceopgaverne i Region Syddanmark omfatter

- Forespørgsler ved salg af alle forurenede grunde
- Konkret vejledning af borgere/virksomheder omkring forureningssituationen på deres ejendom
- Skriftlig nuancering af forureningsrisikoen på boliggrunde, hvilket medfører bedre låneadgang for ca. 50 %
- Myndighedsopgaver i forbindelse med privatfinansierede undersøgelser og oprensninger - ofte ved salg og erhvervsbyggeri
- Udtalelser i byggesager på forurenede grunde og i påbudssager
- Undersøgelser og oprensninger på boliggrunde efter værditabsordningen
- Behandling af undersøgelser og oprensninger for Oliebranchens Miljøpulje

For flere af disse opgaver er der lovfastsatte tidsfrister eller behov for korte svarfrister af hensyn til de private bygherrer.

Jordforureningsafdelingen kan derfor ikke anbefale en generel opprioritering af oprensningsopgaverne på bekostning af hverken borgerserviceområdet eller den indsats der kommer forud for oprensningerne, idet det vil have en række negative konsekvenser:

- Markant større risiko for spild af midler, hvis antal oprensninger sættes over fokus på en omkostningseffektiv indsats på baggrund af overblik over forureningstruslerne
- En række byggesager vil trække i langdrag med konsekvenser for ejerne og samfundsøkonomien
- Udfordringer i forhold til at overholde de lovfastsatte tidsfrister på andre områder.

Til Danske Regioner, Videncenter for Jordforurening

Prioritering af midler til håndtering af jordforurening i Region Midtjyl-

land

Dato 01.02.2011

Hans Fredborg

Tel. +45 8728 5190

hans.fredborg@ru.rm.dk

På baggrund af miljøministerens samråd i Folketingets Miljø- og planudvalg den 10. november 2010 har Miljøstyrelsen, bedt Danske Regioner om en redegørelse for, hvordan de enkelte regioner prioriterer midlerne til jordforureningsområdet, og om der kan ske en omprioritering, således at flere midler flyttes fra "borgerservice" til oprensning.

Den nuværende prioritering af midlerne er vedtaget af regionsrådet i Region Midtjylland på et møde den 21. april 2010. Prioriteringen bliver justeret af regionsrådet i løbet af foråret 2011.

Ifølge §18 i Lov om forurenede jord skal regionsrådet udarbejde en årlig indberetning til det af Miljøministeren nedsatte Depotråd. Indberetningen skal omfatte en strategi for de planlagte indsatser på jordforureningsområdet i indeværende år og en redegørelse for de gennemførte aktiviteter i det forgangne år.

Region Midtjylland besluttede på sit møde den 21. april 2010 den nu gældende strategi, som efterfølgende blev indberettet til Depotrådet.

Strategien har overordnet tre hovedelementer som er at den såkaldte V1 kortlægning skal afsluttes i 2011, at der lægges vægt på at samarbejde med kommunerne om indsatsplanerne i områder med særlige drikkevandsinteresser og at der skal udvikles billigere og mere effektive metoder til undersøgelser og oprensninger af jordforurening.

Den systematiske kortlægning af jordforurening (V1 kortlægning af brancherne) har medført en midlertidig nedprioritering af oprensningen jordforureningen. Kortlægningen er færdig i løbet af 2011.

Det medfører at der fra 2012 og fremefter vil ske en markant opprioritering af oprensning af jordforurening i form af videregående undersøgelser og oprydning af jordforureninger i Region Midtjylland.

Redegørelse

Strategi

Region Midtjylland vil med faglig ekspertise og en smidig organisation sikre, at grundvandsforurening, indeklimaproblemer og utryghed blandt borgerne afledt af jordforurening håndteres effektivt og forsvarligt i regionen.

Region Midtjylland vil være den foretrukne, fleksible og ubureaukratiske samarbejdspartner inden for jord- og grundvandsforurening samt klimatilpasning.

Region Midtjylland vil aktivt søge at indgå i tætte relationer med private virksomheder og offentlige institutioner, som også har idéer og vilje til udvikling på jord- og grundvandsområdet.

Vigtige strategiske tiltag i 2010

Hurtig afklaring for grundejer – rettidig indsats

Der skal sikres overblik over det samlede handlingsforløb og en hurtig afklaring for grundejeren. Den ekstra indsats med kortlægning af forureningen fastholdes derfor i 2010, så den kan afsluttes i 2011. Afledt af kortlægningen forventes der i 2010 at blive gennemført ca. 80 indledende boligundersøgelser til afklaring af om grundene er forurenede. For at opnå en øget fleksibilitet over for borgerne og udvikle den faglige ekspertise i afdelingen, skal flere undersøgelser hjemtages, således at de i 2010 udføres med Region Midtjyllands egen borerig.

Grundvandsressourcen sikres – red vandet

Staten har den 14. januar 2010 fremlagt Vand- og Naturplaner for Region Midtjylland. Samtidig fortsætter indsatsplanlægningen i drikkevandsområderne. Region Midtjylland vil fortsat medvirke til at sikre grundvandsressourcen i samarbejde med kommuner og stat, vandværker og andre interessenter. Region Midtjylland vil arbejde for, at det positive samarbejde med kommunerne i "JordErfMidt" udvikles og søges udvidet yderligere på grundvandsområdet. Herved kommer kommuner og region til at arbejde endnu tættere sammen om løsning af jord- og grundvandsproblematikker.

Fremtidens indsats udvikles i dag

Region Midtjylland vil i 2010 deltage i flere udviklingsprojekter. Region Midtjyllands proaktive deltagelse i udviklingsprojekter giver tætte relationer til private og offentlige samarbejdspartnere. Udviklingsprojekterne fører til nye og mere omkostningseffektive undersøgelses- og afværgeteknikker til gavn for jord- og vandmiljøet.

Strategien er retningsgivende for Region Midtjyllands handlingsplan for 2010. Forslag til justering af strategien vil blive forelagt regionsrådet i foråret 2011 i forbindelse med den årlige lovpålagte indberetning til Miljøstyrelsen om indsatsen.

Fordelingen af de anvendte midler i 2009. (driftsmidler plus årsværk omregnet til kr.)

JORDFORURENINGSOMRÅDET		Beløb (mio. kr.) inkl. års- værk	Fordeling af økonomi (%)
i Region Midtjylland			
LEDELSE OG PLANLÆGNING	Administration	2	13%
	IT og data	6	
BORGERSERVICE	Udtalelser i forbindelse med byggeri og ændret anvendelse	0	13%
	Godkendelse af undersøgelser og oprensninger betalt af private grundejere og bygherrer	1	
	Godkendelse af undersøgelser og oprensninger på tidligere tankstationer betalt af Oliebranchens Miljøpulje	1	
	Øvrige borgerserviceopgaver (besvarelse af henvendelser, rådgivning, kommunikation mm.)	6	
GRUNDLAGET	Opsporing og kortlægning af mulig forurening	11	27%
	Indledende undersøgelser	4	
	Lovbundne undersøgelser af boliggrunde	2	
OPRENSNING	Videregående undersøgelser	11	47%
	Oprensning	6	
	Undersøgelser og oprensninger på boliggrunde via værditabsordningen (driftsmidler betales af staten)	0	
	Drift af tekniske oprensningsanlæg og overvågning af forurening	9	
	Tværgående projekter (udviklingsprojekter)	3	
SUM		64	100

Det må bemærkes, at der i jordforureningsloven er mange andre bindinger for anvendelsen af midlerne end bare oprensning. Regionernes myndighedsopgave er ikke blot "administration." Borgerne har et retskrav på at få behandlet deres ansøgninger, og Region Midtjylland anvender betydelige midler på at kunne efterleve denne myndighedsopgave. Dette betyder samtidig at der kommer en stor frivillig, privat finansieret, indsats for at rydde op, f.eks. hvor det sker i forbindelse med anlægsarbejder.

I Region Midtjylland ligger områderne med særlige drikkevandsinteresser ofte uden for byerne. Truslerne mod grundvandsressourcen er ofte gamle losseplader med udsivning af forurening til grundvandet. Det er som regel ikke muligt at gennemføre en effektiv oprensning af forureningen på disse lossepladser. Derfor håndteres forureningen normalt ikke ved oprensning, men på den måde, at der gennemføres relativt kostbare undersøgelser, som skal afgrænse forureningens udbredelse og danne baggrund for en strategi for oppumpning af grundvand og en indsats for at begrænse påvirkningen fra andre kilder end punktkilder (landbrug, skovbrug m.v.).

Hertil skal nævnes, at Region Midtjylland, jf. beslutning i regionsrådet i april 2010, prioriterer at færdiggøre den såkaldte V1-kortlægning, hvor "fortidens synder" gennemgås. Det er nødvendigt for at kunne tilrettelægge oprydningerne mere effektivt og for at sikre at borgerne så hurtigt som muligt får en afklaring af om deres ejendomme er forurenede. Når regionen i 2011 har afsluttet den systematiske kortlægning, frigives midler fra dette arbejde til en forstærket indsats med undersøgelser og oprydning. Det medfører at der fra 2012 og fremefter vil ske en

markant opprioritering af oprensning af jordforurening i form af videregående undersøgelser og oprydning af jordforureninger i Region Midtjylland.

Venlig hilsen

Hans Fredborg
Vicedirektør

Danske Regioner
Videncenter for Jordforurening

NOTAT

Region Nordjyllands prioritering af midlerne til jordforureningsområdet

På baggrund af miljøministerens samråd i Folketingets Miljø- og Planudvalg den 10. november 2010, har Miljøstyrelsen bedt Danske Regioner om en redegørelse for, hvordan de enkelte regioner prioriterer midlerne til jordforureningsområdet, og om der kan ske en omprioritering, således at flere midler flyttes fra "borgerservice" til oprensning.

I dette notat følger en redegørelse og beskrivelse af Region Nordjyllands prioritering af midlerne på jordforureningsområdet.

Overordnede betragtninger

I forhold til spørgsmålet om, hvorvidt der kan ske en omprioritering således, at der flyttes midler fra "Borgerservice" til "Oprensning" finder Regionerne det vigtigt, at der tages udgangspunkt i den samlede opgave, som Regionerne har ansvaret for på jordforureningsområdet. At dette er vigtigt skyldes, at der på området er en høj grad af sammenhæng i de enkelte opgaver indenfor jordforureningsområdet. Her er der særligt tre forhold, som bør fremhæves:

- Kortlægningen af forurenede og muligt forurenede ejendomme er en grundlæggende forudsætning for en prioriteret indsats på området, ligesom kortlægning af de forurenede grunde sikrer mod yderligere spredning af jordforurenninger.

Kortlægningen er endvidere afgørende for, at Regionerne kan sikre borgerne den nødvendige service i forbindelse med bygge- og anlægsprojekter og i salgssituationer m.v.
- Regionerne beskæftiger sig grundlæggende med "risikohåndtering" i forhold til de jordforurenninger, der konstateres i kortlægningen og i forureningsundersøgelserne. Oprydningsbegrebet skal således ses i en bredere sammenhæng, hvor vurdering og sikring mod risiko fra jordforurenninger er en integreret del af oprydningsindsatsen.
- Regionerne foretager alene oprensning, hvor det er nødvendigt og oprensning sker alene i nødvendigt omfang (mest miljø for pengene).

Den samlede indsats på jordforureningsområdet fra indsamling af historiske oplysninger over kortlægning og forureningsundersøgelser til den afsluttende del med afværge/oprensning og eventuelt drift kan beskrives med følgende sagsflow.

Jordforurening og Råstoffer

Niels Bohrs Vej 30
Postboks 8300
9220 Aalborg Ø
Tlf.: 9635 1000
Fax: 9815 2009
www.rn.dk

Ref: Kenn Bloch Mortensen

Direkte tlf.: 96351348

E-mail: kbm@rn.dk

Jnr.: 1-30-71-0004-10

Dato: 26. januar 2011

Den samlede opgaveløsning og den mest optimale indsats på området er således bestemt af, hvorledes sagsflowet prioriteres sammensat ud fra kortlægning over undersøgelser til afværgeforanstaltninger i den enkelte region.

I dette sagsflow sker der løbende en frasortering af lokaliteter, der ikke-kortlægges som følge af faglige vurderinger ud fra de historiske redegørelser og ud fra de indledende forureningsundersøgelser. Det faktum, at en del af lokaliteterne frasortes og dermed udgår tidligt i processen gør således, at mange sager afklares tidligt i processen. For at sikre en tilstrækkelig mængde lokaliteter kan indgå i den videre prioritering af lokaliteter til afværge / oprensning er det afgørende, at der løbende tages stilling til et relativt stort antal sager (kortlægning og indledende forureningsundersøgelser).

Kortlægningen er således grundlaget for indsatsen på jordforureningsområdet. En grundig kortlægning af muligt forurenede lokaliteter er forudsætningen for, at det er de "rigtige" lokaliteter, der først udføres udvidede forureningsundersøgelser og afværgeforanstaltninger på. Derudover er afklaring af kortlægningsgrundlaget en god service overfor borgere, der skal bygge, flytte jord eller sælge deres ejendom.

Det er vurderingerne af forureningernes risiko i forhold til grundvandet og menneskers sundhed, som afgør hvor indsatsen med afværge / oprensning først sættes ind og hvor omfattende en indsats der er nødvendig.

Region Nordjyllands prioritering af midlerne

Fordelingen af midler indenfor jordforureningsområdet i Region Nordjylland i 2009 fremgår af nedenstående tabel.

Jordforureningsområdet Region Nordjylland i 2009		Beløb Inkl. årsværk [mio. kr.]	Forde- ling af øko- nomi [%]
Ledelse og Planlægning	Administration	2,0	13
	IT og data	3,1	
Borger- service	Udtalelser i forbindelse med byggeri og ændret arealanvendelse	0,8	7
	Godkendelse af undersøgelser og oprensninger betalt af private grundejere og bygherrer		
	Godkendelse af undersøgelser og oprensninger på tidligere tankstationer betalt af Oliebranchens Miljøpulje	0,6	
	Øvrige borgerserviceopgaver (besvarelse af henvendelser, rådgivning, kommunikation m.m.)	1,2	
Grundlaget	Opsporing og kortlægning af mulig forurening	4,1	50
	Indledende undersøgelser	14,0	
	Lovbundne undersøgelser af boliggrunde	1,5	
Oprensning	Videregående undersøgelser	3,7	30
	Oprensninger	4,8	
	Undersøgelser og oprensninger på boliggrunde via værditabsordningen (driftsmidler betales af staten)	0,7	
	Drift af tekniske oprensningsanlæg og overvågning af forurening	2,4	
	Tværgående projekter (udviklingsprojekter)	0,1	
Sum		39,0	100

Som det fremgår af tabellen, anvender Region Nordjylland ca. 13% af midlerne indenfor "Ledelse og planlægning". Ca. 7% af midlerne går til "Borgerservice", som omfatter godkendelser af private undersøgelser og afværgeprojekter, udtalelser, rådgivning, sager under Oliebranchens Miljøpulje m.m.

Ca. 50% af midlerne benyttes til de opgaver, som hører under kortlægning og indledende forureningsundersøgelser ("Grundlaget"). Ca. 30% af midlerne benyttes til videregående undersøgelser, oprensning samt drift og monitoring ("Oprensning"). Herunder indgår også de forureningsundersøgelser og oprensningsprojekter, der finansieres under værditabsordningen. I Regionen afsættes de nødvendige personaleresourcer til opgaven.

Særlige opgaver og forhold i Region Nordjylland

Den overordnede strategi for indsatsen i Region Nordjylland er vedtaget i Regionsrådet i 2009. Udgangspunktet for strategien er, at Regionen har ønsket at tilrettelæggelse og prioriteringen af opgaverne foretages således, at de løses både effektivt og i en prioriteret rækkefølge, som giver den bedst mulige udnyttelse af de økonomiske midler, og den største sikkerhed for mennesker og miljø.

Strategiplanen bygger på fire overordnede principper:

- At afhjælpe jordforureninger med skadelig virkning på grundvand og menneskers sundhed (jordforureningslovens formål).
- At sikre en prioriteret kortlægning som grundlag for Regionens prioritering af udvidede forureningsundersøgelser og afværgeprojekter.
- At koordinere indsatsen på jordforureningsområdet med den grundvandskortlægning de statslige miljøcentre gennemfører samt med den indsatsplanlægning, som kommunerne gennemfører til beskyttelse af grundvandet.
- At sikre en optimering af sagsflowet af ressourcemæssige årsager, og således at påbegyndte kortlægningssager så hurtigt som muligt bringes til en afklaring af hensyn til servicering af borgerne.

Indsats overfor børneinstitutioner

På baggrund af en politisk beslutning i Regionsrådet er der på budgettet for 2010 ekstraordinært afsat 6,5 mio. kr. til en særlig indsats overfor jordforurening i børneinstitutioner i hele regionen. Konkret anvendes pengene i 2010 og 2011. Regionen undersøger om der er jordforureninger, der kræver en indsats på de i alt ca. 500 børneinstitutioner, der er i regionen. Grundlaget for indsatsen er et pilotprojekt, som Regionerne gennemførte i 2008–2009 på 56 udvalgte børneinstitutioner i Aalborg og Nørresundby. Det er resultaterne fra dette pilotprojekt, der har dannet grundlag for indsatsen i 2010 og 2011 i resten af regionen.

Hvor der påvises kraftig jordforurening ved en børneinstitution, indgår den i Regionens årlige prioritering af, hvor der skal udføres udvidede forureningsundersøgelser, og hvor der skal ske afværge (den offentligt prioriterede indsats). Indsatsen i relation til børneinstitutionerne er således prioriteret højt i Regionen.

Kortlægning

I 2010 har Region Nordjylland igangsat en opgave med nykortlægning. I forbindelse med budgetforliget for 2011 er der tilføjet jordforureningsområdet en engangsbevilling på 2,0 mio. kr. til styrkelse af kortlægningsindsatsen i 2011. Formålet med nykortlægningen er at lokalisere og stedfæste adresser på tidligere og nuværende virksomheder og aktiviteter, der erfaringsmæssigt kan give anledning til jordforurening, således at kortlægningen føres ajour.

Med nykortlægningen får Regionen mulighed for at sikre borgerne bedst muligt i forbindelse med fx køb og salg af ejendomme, hvor der er risiko for forurening, samt

mulighed for at sikre, at Regionen har et samlet overblik ved tilrettelæggelsen af det videre arbejde.

Værditabsordningen

Efter reglerne i jordforureningsloven har boligejere mulighed for at få undersøgt og oprenset deres forurenede boliggrund under Værditabsordningen. Ordningen er finansieret af statslige midler, og den er udformet som en frivillig ordning efter "først til mølle"-princippet. Regionen har ikke indflydelse på hvilke og hvor mange sager, der afsættes penge til i regionen.

I forbindelse med kortlægning af jordforureninger på boliggrunde informerer regionen de berørte grundejere om Værditabsordningen. Region Nordjylland har indtil nu haft knap halvdelen af alle gennemførte projekter under ordningen på landsplan.

I Region Nordjylland gennemføres hvert år ca. 25 udvidede forureningsundersøgelser og 10-15 afværgeprojekter under Værditabsordningen. Disse forureningsundersøgelser og afværgeprojekter er ikke miljømæssigt prioriteret, men gennemføres i den rækkefølge, som grundejerne har tilmeldt sig.

Projekterne er ikke en del af regionens prioriterede indsats på jordforureningsområdet, men beslaglægger en væsentlig del af personaleressourcen til gennemførelse af projekterne.

Prioritering af Regionens indsats

Regionen prioriterer sin undersøgelses- og afværgeindsats på et miljø- og sundhedsmæssigt grundlag. Højest prioritet har undersøgelser og afværgeprojekter af hensyn til grundvandet, børneinstitutioner, offentlige legepladser og boliggrunde med akutte forureninger (der truer indeklimaet eller udgør en risiko for eksplosion) eller hvor der er risiko for kontakt med forureningen.

Det grundlæggende princip er, at den forurening der udgør den største risiko skal undersøges / afværges først.

I Region Nordjylland er ca. 25% af regionens areal udpeget som Område med Særlige Drikkevandsinteresser eller indvindingsopland til almene vandværker. Historisk har der i regionen været fokus på truslerne mod grundvandets kvalitet. Det har blandt andet betydet, at flere af de store byer i regionen har arbejdet med, at flytte vandindvindingerne uden for byerne. Det betyder f.eks., at ca. 75% af lokaliteterne i Aalborg Kommune ikke er omfattet af regionens grundvandsrettede indsats.

Denne strategi har medført, at presset fra de ofte dyre grundvandsrelaterede jordforureninger er mindre i Region Nordjylland end fx tilfældet er i regioner med sammenfald mellem stor befolkningstæthed og grundvandsinteresser.

Kan midlerne fordeles med flere penge fra borgerservice til oprensning ?

Et væsentligt grundlag for indsatsen på jordforureningsområdet i Region Nordjylland er den vedtagne strategi for den samlede indsats. Her er der fokus på, at kortlægningen af muligt og forurenede lokaliteter udgør grundlaget for, at der kan foretages en prioritering af den videre indsats.

I Region Nordjylland er der fortsat behov for, at prioritere indsatsen med kortlægning af muligt forurenede lokaliteter i regionen højt. Efter strategiplanen forventes kortlægningen at være afsluttet i 2012 for de lokaliteter, der ligger indenfor offentlig indsats og i 2017 for de lokaliteter, der ligger udenfor offentlig indsats.

I takt med at kortlægningsopgaven afsluttes forventes ressourcerne anvendt i en styrkelse af indsatsen omkring forureningsundersøgelser og afværge / oprensning. Dette har været en forudsætning for udarbejdelsen og den politiske vedtagelse af strategiplanen for den samlede indsats på jordforureningsområdet i Region Nordjylland.

Samlet set er vurderingen, at ressourcerne fortsat anvendes bedst, hvor kortlægning og forureningsundersøgelser danner grundlaget for risikovurderinger og hermed prioriteringen af de jordforureninger, hvor en oprydningsindsats er nødvendig. Ændres denne balance i opgaveløsningen, opstår der risiko for, at ressourcerne anvendes på sager, der senere kan vise sig af have mindre betydning.